

Розвиток творчого потенціалу учнів нуш шляхом використання технології «бриколаж»

Анотація. У статті розкрито зміст творчого потенціалу особистості, охарактеризовано особливості використання технології «бриколаж» в процесі проектно-технологічної діяльності в контексті НУШ, наведено приклади форм роботи для успішної реалізації проєктів на уроках технологій, спрямованих на втілення творчого задуму кожного учня в готовий продукт.

Ключові слова: творчість, творчий потенціал, ініціативність, технічне та критичне мислення, дивергентне мислення, бриколаж, непотреб, інфопродукт, проєкт, проєктування, творча діяльність, компетентнісний підхід.

Abstract. The article reveals the content of the creative potential of the individual, characterizes the features of using the "bricolage" technology in the process of project-technological activity in the context of NUS, gives examples of forms of work for the successful implementation of projects in technology lessons, aimed at translating the creative idea of each student into a finished product.

Keywords: creativity, creative potential, initiative, technical and critical thinking, divergent thinking, bricolage, waste, info product, project, designing, creative activity, competence approach.

Сучасний світ, сповнений можливостей майбутнього та викликів сьогодення, орієнтує педагогіку на створення якісно нових умов навчання та освітніх технологій, які б сприяли всебічному розвитку особистості людини, креативної творчої, ініціативної, здатної до успішної самореалізації у всіх сферах людської діяльності.

Згідно аналітичних даних, оприлюднених у звіті Всесвітнього економічного форуму «Future of Jobs Report 2023», одне з перших місць посідає саме творче та аналітичне мислення особистості [8]. Незважаючи на появу та розвиток ШІ, відтак, саме людині належить здатність до творчості та креативності, як основоположних засад розвитку всього нового та інноваційного. Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчує сталий інтерес науковців до проблеми формування та розкриття творчого потенціалу. Серед найгрунтовніших у висвітленні досліджуваної проблеми можемо виокремити роботи Ю. Гатанова, Д. Богоявленської, Дж. Гілфорда, О. Матюшкіна, В. Моляко, Н. Роджерса, С. Сисоевої та ін. [7].

Творчий потенціал за своєю сутністю є інтегруючою якістю особистості, що характеризує міру її можливостей ставити і вирішувати нові завдання у сфері своєї діяльності, яка має суспільне значення. Тому, вимірювати творчий потенціал потрібно не тільки новизною і значущістю предметних результатів творчої діяльності, а й тими змінами в особистісній структурі суб'єкта творчості, які призводять внаслідок самовдосконалення і самореалізації особистості до змін у характері та змісті її життєвих виявів [8]. Відтак, дослідження змістовної сутності, структури та передумов успішної реалізації творчого потенціалу учня, є актуальними питаннями на сучасному етапі розвитку освітньої технологічної галузі.

Відповідно до Державного стандарту метою технологічної освітньої галузі є реалізація творчого потенціалу учня, формування критичного та технічного мислення, готовності до зміни навколишнього природного середовища без заподіяння йому шкоди засобами сучасних технологій і дизайну, здатності до підприємливості та інноваційної діяльності, партнерської взаємодії,

використання техніки і технологій для задоволення власних потреб, культурного та національного самовираження [1].

Реалізація мети технологічної освітньої галузі відбувається через впровадження новітніх освітніх технологій навчання, однією з цікавих та дієвих у напрямку розвитку творчого потенціалу особистості є технологія «бриколаж».

Бриколаж — досить нова освітня технологія. Але спочатку цей термін прижився в багатьох сферах мистецтва та науки. Бриколаж (від фр. *Bricolage*) дослівно перекладається як «саморобне», «*hand made*». Ідеться про створення чогось принципово нового з підручних матеріалів, які зазвичай мають інше спрямування, тобто нове з наявного старого.

Основа технології — повторне використання об'єктів (брати те, що під рукою, і використовувати в іншій якості). Приміром, у музиці такий процес відбувається, коли грають на ложках, пляшках з водою або пилках. В образотворчому мистецтві яскравий приклад — колажі з відомих елементів картин або з фотографічних зображень.

Бриколаж в освіті — це використання на уроці будь-яких предметів, крім наочних посібників, підручників та всього, що виготовлено спеціально з метою навчання.

Основна ідея полягає в тому, що використання дітьми певних предметів порізного, а не за їхнім основним призначенням, допомагає розвивати дивергентне мислення. Бриколаж доцільно застосовувати як на уроках, так і в позакласній діяльності, в індивідуальній та проєктній груповій роботі[6].

Цей освітній тренд забезпечує учням новий спосіб навчання, що відкриває величезний простір для креативу. Реальні речі допомагають школярам отримати знання на практиці, вони добре вписуються в метод проєктів. У США є школи, де бриколаж — основний метод, а деякі з них навіть мають таку саму назву. На заняття діти приносять м'які іграшки, старі компакт-диски, пляшки з-під соусів.

Підручні матеріали — неочікувані на уроці предмети. Це підвищує цікавість учнів до теми та розвиває в них нестандартне мислення. По-перше, пошук варіантів застосування предметів не за призначенням — сама по собі гарна вправа на креативність. По-друге, «дивний об'єкт» — це так званий фокальний об'єкт, який змушує по-новому глянути на звичні речі[3].

Технологію «бриколаж» доцільно використовувати на уроках технологій НУШ при вивченні навчального модулю «Ефективне використання техніки і матеріалів без заповідання шкоди навколишньому середовищу». Вчителю достатньо підібрати цікавий напрямок проєктної діяльності, запропонувати дітям безліч непотрібних речей, які вони можуть використати для створення своїх виробів, і як результат, у процесі проєктно-технологічної діяльності учні розвивають свої творчі здібності, критичне та технічне мислення, проявляють ініціативність, креативність, створюють неповторні вироби та продукують геніальні ідеї. Наприклад, як варіант проєкту, можна запропонувати учням виготовити новорічну прикрасу з того, що є під рукою (залишки тканин, ниток, газет, кришок тощо) або ж створити власний ляльковий театр, використавши в якості сировини для театральних іграшок непотріб.

Ще один варіант використання технології «бриколаж» — створити щось нове зі старих інфопродуктів. Тобто об'єднати зображення, анімації, відео, тексти аби створити проєкт на задану тему. Звісно, все це потрібно осучаснити та підігнати під свої потреби. Наприклад, на уроках технологій можна запропонувати учням створити лепбук чи інфографіку, організувати роботу на віртуальній дошці чи створити інтерактивний плакат.

Розглянуті форми роботи для бриколажу спрямовані на навчання створенню цілісних об'єктів з використанням усіх матеріалів, що є під рукою, вмінню шукати

інформацію та презентувати її в новій формі. Найголовніше завдання – спонукати учнів до нестандартних рішень і підтримувати всі їхні творчі пориви.

Таким чином, реалізація творчого потенціалу учня відбувається у процесі проектно-технологічної діяльності учнів під час виконання учнями творчих, дослідницьких, винахідницьких завдань, спрямованих на розв'язання життєвих завдань та втілення творчого задуму в готовий продукт. Упровадження таких інноваційних освітніх технологій, як технологія «бриколажу», забезпечує активізацію пізнавальної самостійної творчої діяльності учня, реалізацію навчання через дослідження, сприяє ефективній реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі та розвитку творчого потенціалу кожного учня в контексті НУШ.

Список використаних джерел:

1. Державний стандарт базової середньої освіти .[Електронний ресурс] //Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoi-serednoi-osviti-i300920-898>
2. Концепція Нової української школи. [Електронний ресурс] //Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
3. Мірошнікова А. Як розвивати креативність за допомогою простих підручних матеріалів. [Електронний ресурс] //Режим доступу: <https://osvitoria.media/experience/yak-rozvyvaty-kreatyvnist-za-dopomogoyu-prostyh-pidruchnyh-materialiv/>
4. Нова українська школа. [Електронний ресурс] //Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
5. Огляд і розбір Держстандарту технологічної освітньої галузі. [Електронний ресурс] //Режим доступу: <https://naurok.com.ua/post/oglyad-i-rozbir-derzhstandartu-tehnologichno-osvitno-galuzi>
6. Технологія бриколаж: розвиваємо креативне мислення. [Електронний ресурс] //Режим доступу: <https://naurok.com.ua/post/tehnologiya-brikolazh-rozvivayemo-kreativne-mislennya>
7. Холоденко В.О. Творчий потенціал особистості: зміст, структура та передумови успішної реалізації у мистецькій освіті. Електронний ресурс] / В. О. Холоденко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти. - 2019. - Вип. 26. - С. 22-28. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_014_2019_26_6
8. Future of Jobs Report 2023. [Електронний ресурс] //Режим доступу: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2023.pdf?fbclid=IwAR3GPEYXz3Nu5pg4GIHWGiygHvazLI4L_g2VP_6im6Bck4tUY2pXa1TUvTw